

J E L E N K Ö R.

50. szám.

Pest szombat junius 22dikén.

1833

Foglalat: Magyarország (Pozsonyban orsz. és ker. ülések. Nyugalmazás. M. t. társasági jelentés. Állattenyésztő Társaság). Anglia (alsó- és felsőházi fontos ülések jun. 4—6-kaig, a lordoknak adott kir. válasszal együtt. Irlandban újabb zavarok a' tized miatt. Newyorkból és Portugáliából hírek. Dedel hollandi követ Londonból vissza hivatik). Franciaország (különtétel. Parliamenti dolgok jun. 4—7-ikeig. Rhodezben gyilkolás. Berry hgné Palermoba elindul). Belgium. Németország (Tübingában a' tanulók zajonganak). Elegy. Ujabb. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. Junius 15kén mind a' két Tábla részéről országos ülés tartatván, a' fő RR. felolvastaták a' vallás tárgyi 5dik üzenetre legközelebbi ülésükben határozott válasz szerkezetét 's kevés módosítással jóváhagyva a' RRhöz ált küldék, hol ujonnan felolvastatva leírásra bocsáttatott, 's az ülés mind két részről eloszlott. — A' ker. ülésekben, minekutánna junius 14ikén az urb. 7. cz. egészen béfejeztetett, azon újabb kérdés támadt: valljon azon hijány, melly ez ülések folytában a' jobbagyság sorsára, névszerint annak személy 's vagyombeli biztosítására nézve több izben vala érezhető, egy újabb függelék törvényczikkely által pótolassék e' ki, vagy halasztassék a' iuridicumra? A' kérdés tárgyazata javaslatban foglaltatott 's 15ikén tanácskozás tárgya lett; 17ikén pedig végre is a' többség oda nyilatkozott, hogy csakugyan az urb. munkalathoz Sik czikkely gyanánt ragasztassék 's a' többivel együtt orsz. tanácskozás alá vétessék. — A' követ urak ugyan ez nap estveli 9 órakor az új personalis urnak népesb üdvözlétére, annak lakása, a' tanácsház előtt, gyönyörű hangszatot tartottanak, mellynél huszárjaik csinosan öltözködve 's mindenike égő faklyát tartva félkört képeztenek tágast és lángolót, középben a' hangászkar 's követ uraknak engedve helyt.

Ő csász. kir. Felsője Osváld István kir. kam. tanácsnokot 40 évnél hosszabb hiv és érdemes szolgálata tekintetéből, eddig volt egész díja meghagyásával 's ezenkül esztendőnkénti 500 pengő for. személyes pótlékdíjjal, saját kérelmére nyugalmazni méltóztatott. — Tóth Károly Komáromban volt só-perceptor meghalt. (Kir. kam. tud.).

Jelentés a' magyar tudós Társaság részéről. A' Társaság nyelvtudományi és mathe-

sisi kérdéseire a' feleletek beérkezésének határ ideje e' folyó 1833 Juniusának Sikán telvén bé, a' Junius 10ikén tartott héti ülés e' jelmondatokkal czimezett feleleteket vette által megvizsgálás végett.

1. A' nyelvtudományi kérdésre.

a. Forma dat esse rei.

b. Nem kell irtózni az észszerű újításoktól a' nyelvben, mert ez sem követ ellenkező törvényt mint egyéb tudományok mellyeket a' későbbi kor érlel.

c. Στεφει τιμων τω αυτην αρετη.

A' kik tisztelik őt azokat koronázza meg a' rény.

d. A' magyar nyelv szóalkotó 's módosító ragainak nyelvtudományi vizsgálata.

e. Commendo et illud studium: ut vetustorum reliquiis sollicite evolutis, voces quae incuria et socordia nostra iam magnam partem nos fugiunt, diligentius erutas postliminio restituamus; divitias in iis nostras, quae certe copiosae sunt, et genuinas cumprimis patrii sermonis virtutes, illecebraeque omnes penitus pernoscamus.

f. Szánknak lehelte a' világnak ábrázolatja a' más lelkében.

g. A' természetet kövesd.

2. A' mathesisi kérdésre.

α. Η ψευδα φωνη.

Az ezek mellett érkezett töretlen posztétü jelmondatos levélkéek együvé borítékozva 's lepecsételve tétettek a' levéltárba, a' szükséges felbontásig ott maradandók.

A' feleletek mivoltáról a' jövő 4ik nagy gyűlésből fog kelni hiradás, midőn a' 100 és 100 darab arany jutalom is által adatik.

Pesten Jun. 16ikán a' heti ülésből a' Titoknok által.

Budapest: Magyarországi Állattenyésztő Társaság.

Nyilván és világosság, melly minden jónak legbiztosb érlelője, lévén e' hazai intézetünknek is fő alapja: a' közgyűlés jónak véle a' két nemes Hazát a' Társaság mi-benlétéről, hivatalos hirlapunk által bővebben tudósítani. A' köztelek vétele f. évi maj. 4kén Pozsonyban tartott nagy gyűlés (Jelenkor

41. sz.) a Társaság egész szerkezete (Társal-
kodó 42. sz.) 's végre az idej versenyés és
állattartás kimente már közölve vannak. Itt
még különösen a versenyről adunk értesítésül
némi, főképen azon honfiak megnyugtató-
ukra, kiket a nézők vagy versenyzők szá-
mának ideigleni változása, az intézet ha-
nyatlása iránt tán némi aggodásba hozhatna.
— A Társaság munkálódásáról évenként
kiadatni szokott „Gyepkönyvek“ bizonyítá-
sa szerint 1831ben kevesebb ló jelent meg
a pályán mint 1830ban, 1832ben kevesebb
mint 1831ben, az idén ismét kevesebb mint
tavall, és a mint az 1831iki Gyepkönyv e-
lőre jövendölé, egykét esztendeig tán még
inkább fog a versenyésre jelenő lovak szá-
ma kevesülni. A ki azonban ebből a ver-
senyész hanyatlását vagy hasznos nem lé-
tét következtetné, nem tekint, hogy más rész-
ről azon közben a telivér, mellynek első-
ségét végre már nálunk is elismerik, részint
honi nevelés részint Angliából hozatás által
mindegyre szaporodik hazánkban. Többek
között épen az idej pesti versenyés végével
került ismét össze több bécsi és itteni alai-
rók által 1000 aranynál nagyobb summa,
mellyen a jövő évi versenyésekre Angliá-
ból egy mén fog hozatni, mind az aláirt tu-
lajdonosok remélhető nyereségökre, mind
a honi lónemesítés tetemes előmozdítandá-
sára. — A pályalovaknak fenemlített ideig-
leni kevesülnéből nem csak az intézet
nem hanyatlását kell következtetni, hanem
inkább azt úgy tekinthetni, mint ezen hon-
nunkba átültetett idegen növény megfogantá-
jának legbiztosabb jelét. Ugyanis, a ver-
senyész első éveiben, midőn próbatétel e-
lőtt még azon hiedelem uralkodott, hogy a
magyar ló a világ minden lovait kifutja és
meggyőzi, sokan részint ujságvágyból, ré-
szint nyeres-reményből 's némellyek szeren-
cse-próbálás v. kísértés végett állíták lovai-
kat pályára; de, az angol telivér lovakkal
tett mérkőzésből csakhamar átlátván, mifé-
le ló kívántatik nyerhetésre, a régi faj lo-
vaik futtatására teendő költséget, józan e-
lőszámolással, inkább jobbféle lovak neve-
lésére kezdék fordítani, és valósággal azó-
ta már nem igen jelen meg a pesti pályán
olly ló, mellynek némi reménye nem volna

nyerhetésre, 's így egy pár évig a pályás
lovak száma is kevesülni. De annál inkább
terjed a hazában az angol ménekkel hága-
tás, 's annál számos tulajdonosok nevel-
getnek igazi verseny lovakat a néhány év
utáni versenyésekre. A versenyés által
támadt részvétnek egyik nem megvetendő
jele azon tavall kötött nagy Ivadékverseny
(Produce-Stakes) is, melly 1837iki június
1-őjén fog véghez menni Pesten, mellyre
32ten vannak aláirtva fejenként ötven ötven
arannyal, fele bánat; 's így ha csak 20 ló áll
is ki pályára és a többi tizenkettő bánatot
fizet, ezen versenyben 1250 arany lesz a
nyertes díja. — Az illy századokra ható in-
tézetek erősbülését tehát békestüressel kell
bevárni, 's állhatatos részvéttel eszközölni.
Az 1831iki Gyepkönyvben meg volt mondva
már, hogy ott is, hol a versenyés haszna
közönségesen elismerve, 's az egyes te-
nyész-lovak 's azok fajainak jósága már tud-
va van, több év mulik, míg valamely a
verseny-próba által tenyésztésre jönnek ta-
lált ló csikaja pályán megjelenhet 's így szü-
léi haszonvehetőségét még inkább bebizo-
nyíthatja; hát ott, hol egészen új és ismé-
retlen volt a dolog, hol sok előítélettel kel-
le küzdeni, hol a sok keverékfaj megkülö-
nözésére 's azok haszonvehetősége kitudá-
sára legcsekélyebb előisméretnek sem talál-
koznak, ne vegyük e azt nagy haladásnak,
hogy az előítéletek serege valósággal fogy?
's ki tagadhatja csak azon egy igazság kö-
zönséges elismertetésének jó következtetését,
hogy a telivér mind győzősége mind egyéb
tulajdonira nézve felmúlja a nem-telivért, 's
ez ismét annál inkább más keveréket, men-
nél közelebb áll a telivérhez? — A ver-
senyész tulajdonkép csak a telivér számára
való, mert ez azon nemes mag, melly a
szükséges próbát kiállván a honi lótenyész-
tést, habár több év után is, tartólag emelhe-
ti, 's e nélkül minden törekvés a lónemesi-
tésre sikertelen marad; 's így midőn a ver-
senyész előmentéről vagy hanyatlásáról van
szó, főképen a telivér szaporodását kell te-
kinteni. Hogy azonban ezen intézet kifej-
lődéséhez nem egy két év, hanem hos-
szabb idő kívántatik, kiki átláthatja 's e-
gyéb országok mint p. o. Oroszország, Mek-

lenburg 's a' t. példái is bizonyítják, hol noha a' versenyzést örökre alapított díjak által a' kormány ápolgatja hatalmas kézzel, még is lassan halad az kezdetben előre. Nálunk a' versenyzés egyes hazafiak alapításai által van örökre biztosítva, és azért a' versenyzőknek egy két évig kisebbülő vagy egészen megfogyó száma sem árthat annak legkevesebet. A' pesti versenyzésre mai napig, a' legkötelezőbb formában kiadott, annak rende szerint aláírt 's pecsételt alapító-levelek által 13,300 azaz tizenhárom ezer háromszáz arany tőke van örökre alapítva, mellynek kamatja pénzben vagy egyéb értékben a' pesti gyepen évenként mulhatlanul elnyerhető, habár csak egy ló járja is körül a' pályát érette, 's habár a' versenyben részvevőkön kívül egyetlenegy néző sem jelenne is meg. Ezen felül van még az asszonyások által éltük fogytaig aláírt (most már) 200 arany, valamint az ugy nevezett „tiz esztendei díj“ évenként 105 arany 1829—1838ig aláírva, nem említvén a' ns Pest városa által 1829ben 5 évre ajánlott 's az idén kitelt idejü, 100 aranyos pesti díjt, és egyéb gyakrabban tétetni szokott aláírásokat. A' Társaság minden munkálódásinak fentartására szükséges költségek pedig a' 10 forintos részvényesektől kerülnek évenként be, kiknek száma mostan mintegy 350, és remélhető, hogy az ezen hírlapban is már közölt díj aláírás következésiben egész kiterjedt hazánkban még többre fog szaporodni. A' Gyepkönyvbe minden alapítók és ajánlók nevei évenként beiktattatnak. Mint-hogy azonban a' Gyepkönyv csak a' 10 forintos Részvényesek számára és azon kívül csak néhány példányban nyomtatván kevesek kezein fordulhat meg az egész hazában: tán nem lesz minden érdek nélkül a' két nemes hazai közönségre nézve azon hazaleányok és —fiak neveit (lásd az alapítványok és alapítók sorát a' mai Társalkodót) olvashatni, kik a' versenyzést örök alapítás vagy bizonyos időre tett ajánlat által elősegítik. Ugyanazért e' hivatalos lapunk által közöljük minden alapítók és ajánlók, valamint a' 6 esztendőre aláírt 10 forintos részvényesek neveit is. Minthogy azonban minden illyes intézet rendes forgását egyedül

az ajánlott pénzek pontos lefizetése biztosíthatja, ez uttal egyszersmind mind azon alapítók, ajánlók és 10 forintos részvényesek, kik aláírt tartozásaikat e' folyó vagy tán a' mult évekre is le nem rótták, illőleg kéretnek, hogy részvényöket Pestre Heinrich János kapitány urhoz mint a' Társaság pénztárnokához (sütő utca 620, vagy Nemzeti Casino), és Bécsben Vaisz József udvari ügyviselő urhoz mennélelőbb beküldeni méltóztassanak, hogy így történt fizetések a' Gyepkönyvbe is beiktathassék. Pest jun. 12ikén 1833.

Gr. Keglevich László,
mint a' Társaság Elöljárója.

A N G L I A.

Alig nyílt meg maj. 4kén az alsóház ülése, lord Ebrington felállván, következőleg intézé szavait a' speakerhez: Uram, nekem egy kérdés van nemes barátomhoz (lord Palmertonhoz) az iránt, mi tegnap egy másik helyen történt; t. i. ha szándékjuk e' minisztereknek valami változtatást tenni 's most mingyárt eddig követett külső politikájokon? E' kérdés ugyan annak rendiben fog a' háznak Davies ezredes által a' jövő esőtörtőkön elejébe terjesztetni, de én addig is szükségesnek tartom, hogy Ő Felsége miniszterei a' tegnapi történet következésében semmi lépést se tegyenek mind addig, míg e' ház is ki nem mondja véleményét ugyanazon tárgy felett, miután erre e' háznak szintanyi jusa van, mint a' törvényhozóság akár-melley ágának. (Halljuk!). Ezen kívül ugy hiszem, hogy e' ház véleménye a' tegnap máshol nyilatkoztatottal egészen ellenkező (Halljuk!). Ne történjék tehát addig a' külső politikában semmi másítás, mert én részemről meg vagyok győződve, hogy nem csak e' ház, hanem azoknak is megmérhetlen többsége, kiknek e' ház képviselőjök, egészen más szempontokat tart nem csak a' portugáli ügyek, hanem sok más az ország legfontosb érdekeit illető kérdés felett is, mellyek legközelebb a' ház elejébe jövendenek, mint a' milly szempontokat azok iránt fájdalom, a' másik ház többsége követ. (Nagy tetszés). Lord Palmerston e-képen válaszolt: Nemes barátom kérdésére azt kell válaszolnom, hogy én és tisztár-

saim, mióta a korona tanácsadóivá választani szerencsénk volt, mind Portugália mind egyéb tárgyai iránt külső politikánknak szünetlenül oly elveket 's bánásmódot követünk, mellyek meggyőződésünk szerint az ország érdekeire nézve legkedvezőbbek 's a korona becsületéhez 's méltóságához legilöbбек voltak (Hangos tetszés). Egyszersmind bizonyossá tehetem nemes barátomnak felházaat, hogy valamig mi a koronának felházaat köteles tanácsadóji maradunk, eddigi utunkról el nem térünk, eddig követett elveinken túl nem adunk. (Ujlag nagy tetszés a háznak minden oldaláról). E nyilatkozása után a lordnak a ház napirendére ment által. — Ugyan ez nap délben ministeri tanács tartatott, melly közel három óra hosszat tartott 's melly után, mint hitték, két minister a királyhoz fogott menni Ascotba, 's töle bizonyos feltételeket kérni ki vagy különben lemondásukat beadni. Senki sem kételkedett, hogy az alsóház szavazata jun. 6ikán a felsőházzal épen ellenkezőleg fog kiütni.

A felsőházban jun. 4ikén lord St.-Vincent 's herceg Wellington kérelmeket adának be az alsóházban fenforgó rabszolga-felszabadítási törvényjavaslat ellen. Az utóbbi különösen megjegyzé, hogy az általa benyújtott kérelem alatt 1960 személy neve áll, közöttök a londoni legelső bankírok közül tizenbaté. Ő, a herceg, maga is annyira meg van a javaslat káros következésiről győződve, hogy arra nagy aggodalom nélkül nem tekinthet. Egyébiránt nekimen szándéka a' terv előhaladását ellenzeni, hanem csak azt ohajtja, hogy ez a ház lassan, fokkonkint 's kivált a gyarmati törvényhozásokkal egyértelműleg haladjon a dologban. — Lord Brougham viszont több kérelmet adda be a rabszolga-felszabadítás mellett, midőn is a herceg (Wellington) észrevételeit ellenészrevételekkel torlotta. A' hg, ugy mond, azt hozá fel, hogy a gyarmatokból a status évenkint 5 millio font sterlinget húz (a' privatusok 7et); ugy de ezt az öt milliót nem a gyarmatiak fizetik, hanem az ottani termékeket, kivált cukrot fogyasztó angol nép; ha tehát ez a fogyasztás mint lehető tovább is ugy marad, ez után sem fogja

a status azon 5 milliót elveszteni. Ő is egyetért a herceggel abban, hogy a gyarmati törvényhozások egyetértése igen elő fogja a kormányterv kivitelét mozditani, de ez az egyetértés nem lehet fő feltétel ott, hol a kormány egy, a rabszolgák, a tulajdonosok 's az ország iránti nagy kötelességet akarja teljesíteni. Már magok az olyan resoluciók, millyen tegnap az alsóházban (L. mult levelünket) e tárgyban által ment, nagy és jó hatással lesznek a helybeli törvényhozásokra, mint tanúi azon egyetértésnek, melly e tárgy iránt az anyaországban uralkodik; de természetesen mind addig, mig ők azt reménylik, hogy e felsőház a kérdés eldöntetését akadályozni 's hátráltatni fogja, a gyarmati törvényhozásoktól nem lehet őszinte közrehatást 's egyetértést várni.

Jun. 6ikán megkapták a lordok a kegyelmes királyi választ, melly után jun. 3iki végzetők 's felirásokkal esenkedtek. Ez nap t. i. marquis Wellesley (hg Wellington testvére) status-formaruhában mint királyi biztos a ház asztala előtt megjelenvén a következő kir. választ olvasta fel: „A lordok felírására. Lordim! Én már megtettem minden szükségesnek látszott rendszabást azon neutralitas fenntartására, mellyet a Portugáliában jelenleg fenforgó vitánál megtartani szándékom volt. William rex.“ — Ezt a feleletet a lordok nagy hallgatással fogadták, noha látni lehetett, hogy az benők nem csekély változásokat okozott. Egy kérelem beadatása után az irlandi egyházi bill ellen, — az ülés eloszlott. Az alsóház ugyan ez napi ülésében megtevé Davies ezredes jelentett indítványát az iránt, hogy a ház a felsőházi szavazat ellenében a ministeriumnak Portugalia iránt követett politikáján teljes megnyugvását 's annak javalatát fejezze ki. A ház, így szóla Davies ur, szinte mint én, érzeni fogja ezen indítvány nyomonosságát e jelen pillanatban, midőn t. i. az forog kérdésben, megtartsa e Anglia a külföld iránt eddig követett liberalis politikáját, vagy pedig ujlag a szent alliance nyomdokiba lépjen. Hogy a ház annál határozottabban nyilatkozhassék, kimondom egyenesen: indítványomnak célja az, hogy azon rossz behatás, mellyet a felsőháznak

hg Wellington indítványa fölött tett szavazata okozott, eltöröltessék, neutralisáltassék. Nem szándékom azonban a' két ház között összeütközéseket támasztani; igen jól tudom, hogy az ilyen vitának csak káros következtetései lehetnek. Senki sem később mint én megismerni azt, hogy a' másik háznak mint a' törvényhozóság egyik független ágának kétségtelen jusa van, a' maga véleményét akármely tárgyban is kimondani; de én e' háznak szintazon júsára hivatkozom most, 's azt hiszem, alig lehet sürgetőbb eset a' házra nézve e' júsát használnia mint épen most. Valóban ha a' ház itt hallgatna, ebből az ország 's a' külföld azt következtetné, hogy mi is olly véleményekben osztozunk, mellyek mint bizonyos vagyok, az angol nép hü képviselőitől igen távol esnek. Szóval azt akarom, adjuk jelét Portugália 's Európa előtt, hogy e' ház, mint az ország ohajtásinak 's vélekedésének igaz tolmácsa, épen nem hajlandó, a' más népeknél fejledező vagy diadalmaskodó szabadság ügyét feláldozni. (Halljuk! halljuk!) Azt mondák a' felsőházban hogy a' kormány megsértette a' kellő részrehajlatlanságot, midőn a' portugáli ügyekbe elegyedett. Ez a' beszéd jól illhetik dom Miguel pártosihoz 's védelmezőihez, de e' ház, mint én hiszem, igen messze van attól, hogy a' portugáli nemzet 's az usurpator ügyét egynek tartsa. — Hg Wellington számtalan nép- és szerződészegéseket említett, mellyeket a' ministerium e' tárgyban elkövetett volna; de ha ez úgy volt 's miután a' dolog már rég megtörtént, miért nem panaszkodott a' herczeg mingyárt akkor, miért épen most? (Tetszés). Kétségkívül ő nem gáncsolni akará csak a' ministerium tettét, hanem ezt megbuktatni. (Tetszés). Ha az alsóház más véleményt nem nyilatkoztatna, könnyen megessnék, hogy Spanyolország nyemban hadsereget küldene Portugáliába 's ez ismét közhaborúra adna okot 's a' t. Morpeth ur támogatta az indítványt, sir Hardinge ellene szólott; lord Russel mellette a' többi közt azt hozá fel, hogy a' neutralitas megsértéséről nem lehet szó akkor, ha hadi szereket egyik vagy másik félnek csak privatusok tesznek 's nem maga a' status. Melly

furesa volna azt kívánni, hogy a' kormány ne engedjen hadi szereket Buenos-Ayresbe vitetni (magányosak által), mert ez a' status háboruba van Peruvál, vagy Aegyptusba ne, mert ennek Törökországgal van baja 's a' t., ha ezt ezen statusok neutralitaszegésnek tartanák, akkor mi soha sem volnánk valamely országgal békeségben. 'S miért ne lehetne a' józanabb ügyet a' kormánynak 's parlamentnek bár nem egyenesen, nem nyilván pártolni? — Ha bár politikai okok kényszeríthetik a' kormányt neutralitást tartani olly vitában, mellyben egyik fél a' bigottság 's kegyetlenség, másik fél pedig a' szabadság 's türelem: ő (Russell) még is igen illőnek tartja egy angol parlamenthez azon ohajtást nyilatkoztatni ki, hogy vajha inkább a' szabad vélemény és szabad institutiok védője győzzön. — 's a' t. Még O'Connell, Peel, Palmerston 's Evans ezredes szólottak a' dologhoz, miután a' szavazat erősen kívántatván, meg is történt 's Davies indítványa 361 szóval 98 ellen, tehát a' ministerek 's eddigi politikájok mellett 263 szó többséggel, elfogadtatott. Így tehát ministerváltozásról ez uttal nem lehet szó. A' pairek, úgy mond a' Morning-Chronicle engednek a' szükségnek, de azért soha sem bocsátanak meg azoknak, kik a' nemzetet lánczaiból fölszabadíták, 's bizonynal várhatjuk tőlök hogy ezentul is minden alkalommal élni fognak a' ministereket zavarba hozniok. A' közvélemény, a' nyilvánosság ezen uraknak kevés vagy semmi. Azonban a' ministeriumnak nem kell az ő multkori szavazatjokra sokat hajtani; a' felsőház szava csak akkor fontos, ha a' nép szavával megegyez; mit ezen esetben épen nem mondhatni. Halljuk, hogy e' szavazatra a' toryk már rég összebeszéltek a' püspökökkel, 's eleinte az irlandi egyházi reformbillnél akarák a' ministeriumot kiszavazni, 's a' portugáli ügyet, mint alkalmassá ürügyöt, csak később választották; mint láttuk siker nélkül. Jövő esetekben (a' jelen ülés folytában t. i.) kétségkívül pairnevezéssel is fogja a' ministerium a' felsőházat zabolán tartani és tarthatni. — Irlandban ujlag kitörték a' zavargások a' tizedek miatt. Cork táján néhány községi hatóság

erővel akarta a' tizedeket kicsikarni. Éjjel a' közel halmokon szerte jeltüzek lobogtak 's a' falusi népség seregestül tolongott együvé. Egy csapat gyalogság, egy osztály lovasság 's politiahajdúk indultak ellenök, de kőzáporral, sőt puska-lövéssel is fogadtattak. Hasztalan tüzeltek végre a' katonák, a' néptömeg nem távozott 's a' katonaság kénytelen volt visszavonulni.

A' windsori ujság írja, hogy a' csak 15 esztendő s Cumberland György királyi herczeg nem régiben szeme világát egészen elvesztette. — Newyorki ujságok maj. 11ikéről írják, hogy Jackson praesidens személyét bizonyos Randolph nevű hadnagy durva megsértéssel illette. A' praesidens t. i. egy gőzhajón Alexandriába (város Éjszakamerikában) utazott, hogy ott egy, Washington anyjának tiszteletére emelendő, emlék talpkövére tegye le, midőn itt Randolph a' hajóba lépven, némi szemrehányások után, hogy t. i. őt a' praesidens a' tengerhadi szolgálatból kitette, nevét bűcstelenítette, kilátásait feldulta 's t. eff., annyira megfélekedett magáról, hogy a' praesidens orránál ragadta meg 's azt vérzésig rángatta. Azonban a' praesidens kísérete csakhamar kézzel 's botokkal járult közbe 's Randolphot, kit a' parton is alig lehetett a' nép dühétől megmenteni, tömlőczbe vitette. Alexandria lakosai más nap egy, a' történehez illő felírást bocsátottak a' praesidenshez. Ha csakugyan az egész dolog nem költemény.

A' Courier szerint Portugaliában naponkint növekedik az elégedetlenség 's gyűlölet dom Miguel ellen a' magasb rendűek között is, ugy annyira, hogy a' többségnek dom Pedrohoz állásához nem kívánatik egyéb, mint azon bizonyosság, hogy ez utóbbi Oporton kívül is képes magát egy ideig föntartani. A' Globe azt mondja, hogy csak három hét alatt is más fordulót vesznek a' dolgok Portugaliában; ugyan is az oda ujjban segítségül megindult seregek (többnyire már szolgált katonák) száma többre megy 6000nél. —

Legujabban, u. m. jun. 7kén, mint a' Courier ugyanazon nap estvéjén írja, nagy figyelmet gerjesztett Londonban Dedel hollandi követnek Haagába visszahiva-

tása. Ez, ugy mond a' Courier, mint halljuk magának Dedel urnak is épen váratlanul esett, 's valamennyi itt levő követnél megindulást okozott. Meg kell jegyezni azt is, hogy a' Dedel urat visszahívó levelek egy ő utána kinevezendő követről legkevesebbet sem emlitenek. — A' bécsi Beobachter e' valóban csodálatos hirt még nem vette fel.

FRANCZIAORSZÁG.

A' National megtudván, hogy Daumesnil és Decaen özvegyeinek a' királyi privát pénztárból adatni parancsolt summák nem év-pénzek, hanem egyszer 's utólszor (semel pro semper) adott ajándékok, előbb visszahúzott aláírását ismét megnyitotta 's mingyárt az első napokban mintegy 2000 francot gyűjtött össze (Dupin 500at küldött). Daumesnil general özvegye azonban, részéről, e' gyámolittatást megköszönte, azaz elmellőzte. — Napoleon ércszobra, mely mintegy 60 mázsát nyom, a' még rajta teendő simítgatások miatt csak a' júliusi napokban, jelesül a' jövő jul. 29ikén fog felállítatni. — Perpignanban maj. 26ikán verekedés történt a' polgárság 's katonaság között, mellyben négy polgár életét veszté. A' perpignani lakosok erre a' következő felírást bocsáták a' megyebeli főispánhoz: „Tegnap itt fölötte szánandó esetek történtek. Négy perpignani polgár mint az itteni örízet néhány katonái brutalitásának áldozatja esett el; néhányénak, mondjuk, mert örömet hisszük, hogy a' Perpignanban levő francia katonaság nagyobb része nyilván ki fogja boszorkodását a' gyilkosok ellen fejezni. Részünkről mi azt kívánjuk, főispán ur, hogy a' kiontott vér hamar 's kitünőleg boszultassék meg. A' 17ik serezedben gyilkosok vannak; ha ezeket az ezred a' fenytő bíróságnak tüstént ki nem adja, a' gyalázat szennyit kell reá (az ezredre) sűtni. 'S ha a' 17ik ezred magát ezentul becsülettel nem viseli, itt Perpignanban fogja sirját lelteni.“ — A' bourbon-vendée-i eskütt bíróság maj. 24ikén gróf Larochejaquelin Auguszt, de la Tour-du-Pin, ifjabb Gouvernet, Duchilleau, két Hubert, idősb Clabat, 's két Germont bevádlott carlistákat in contumaciam halálra; Larochejaquelin grófnét, Larochejaquelin Lajos grófot, 's Fauveau kis-

asszonyt pedig deportatióra ítélte. Mind ezek azon törvényes vád következésében íteltettek el, mellyet az ottani fő ügyvéd (Bouchet) a' berryi herczegné 's bűntársai ellen a' nevezett eskütszékhez intézett. Az ítéletekből láthatni, millyen hozatott volna maga a' hgné ellen, ha ő is azon, rendes törvényszék elejébe állítaték.

A' követkamara jun. 4ikén a' nyilvános építményi törvényjavaslat vitatását folytatá. Az országos utakra 15 millio ajánlatott meg. A' nyugoti (vendéei) hadi utak készíttetésére kívánt 12 millio hosszásb vitára vezetett, melly az nap nem végeztetett be. Más nap e' summa elfogadtatott, 's a' kamara folyvást a' javaslatnak 15ik czikkelyéig haladt. — Jun. 6ikán 2,800,000 franc adatott meg a' fénytornyok építtetésökre, 's fél millio a' Paris és Strassburg 's Paris és Marseille közötti próba-vasutakra. Végre a' 18ik czikkelyben megállapíttattak azon források, mellyekből az ezen törvényjavaslat által megajánlott építésbeli költségek (mindössze 119 és fél millio) kerülendének. Ennek végezte után a' kamara az egész javaslatot 228 szóval 83 ellen elfogadta, 's a' pairkamarától által jött kisajátítási törvényjavaslatot vette ismét vizsgálat és vitatás alá.

Jun. 7ikén a' kisajátítási törvényjavaslat vitatását végezvén a' követkamara, azt 263 szóval 4 ellen elfogadta, de némi módosításokkal, mellyek miatt az még egyszer a' pairek elejébe fog menni. Ezután a' hadministeri budget vitatása került elő. Marsal Soult megelőzőleg a' következőket mondá: Mielőtt e' budget vitatása elkezdődnék, elejébe terjesztem a' kamarának azon tudósítasomat, mellyet a' királyhoz a' mult majus 1sőjén intéztem. Eljött volt az idő, megindítani a' kérdést, mellyet mind eddig egy szónok, egy minister sem érdeklött, egy nagy tartalékhad (reserve) kérdését t. i., melly egy uj, az egészre kiterjedő, országos védelmi rendszert képez 's állapít meg. A' királynak elmondék mindent a' mit e' nagy tárgyról elmélkedtem. Én a' Toulouse és Waterloo napjai utáni történetekről eredtem ki. Az adózó nép könnyebbülése köteleze minket, a' hadi költségek 's az activ szolgálatot tevő hadsereg számát alább szálíta-

nunk, 's én itt azt kérdezém magamtól, vajjon e' végre az egyenes kevesbités (reductio) és lefegyverzés, vagy a' szaporitás útján, mellyel t. i. a' tartalékhad- 's általános védelmi rendszer volna egybe kötve, kell e' megindulnunk. Én az utóbbit választottam. Lehet hogy ideáim megcsaltak, hogy eddig szerzett tapasztalásom balul vezetett; de ha csalódtam, ez tiszta, egyenes lélekkel történt. Az ország megbirálandja e' munkát 's az urak e' nemzeti tervben, annak vizsgálata által, részesülni fognak. A' kérdés fontos, az ország egész jövődjét magában foglaló, szóval a' nemzeti függetlenség és szabadság kérdése. Ha valaki más indító okokat akarna nekem e' dologban tulajdonítani, én azt nyilván torlanám meg. Nem akarnám mind eddig hecsülettel futott pályám végét olly javaslattal rekeszteni be, mellyet hazámra nézve hasznosnak nem hiszek. — Nem egyszer kérdeztem magamtól, mit kellett volna a' toulouse-i csata után, midőn a' nemzeti függetlenségért az utolsó álgut sűtém el, tennem? mi hibázott akkor az ország védelmére? — Mindent a' mit e' tárgyról gondoltam, tapasztaltam, e' tudósításba foglalék. Én azt az urak biztosságával közlöttem, 's az urak egyenkint is megkapták. Lássuk most a' teendő vitatásokból, mi hiányain kell a' javaslatnak segitenünk. Ez a' legnagyobb jótét lesz az országra nézve 's az én önszeretetem nem fog a' javítgatás alatt sérülni. — E' bevezetés után a' kamara a' budget általános vitatását 's majd a' külön czikkelyekét kezdette meg, 's az első két czikkelyt szó nélkül elfogadta; a' harmadiknál némi lerovások ajánlattak, mellyekbe a' marsal nem akart megegyezni, de a' végzést más napra halasztá a' kamara.

A' Rhodezben tartózkodó olasz menekvők között már rég óta forrottak egyenetlenkedések, mellyek következésében egyik párt a' másik (pápai) pártnak néhány tagjait némi titkos áltörvényszék által halálra íteltette. Ezen ítélet végrehajtására bizonyos Gavioli maj. 31ikén délben, egy kávéházban, legelőbb Lazoreschi azután Emiliani menekvő társait, utóbb emennek reá rohanó hitvesét keresztül dőfte, mire a' két első nyolc év meghalt, az

asszony még veszedelmesen sínik. A' gyilkost néhány utána eredett polgár megragadta 's fogságra vezette. Többen az ottani olasz menekvők közül szinte elfogattak 's kérdőre vonatnak.

A' Moniteur következő hivatalos jelentést teszen jun. 9dikén: „Berry hercegné asszony tegnap, jun. 8ikán, a' kormány parancsára gyermekével együtt Agathe hajóra szállított, hogy Blayeből Palermoba vitessék. General Bugeaud 's dr. Deneux egész ez utóbbi helyig fogják a' hercegné asszonyt kísérni. Beauffremont Tódor herceg és hercegné 's gróf Menars engedelmet kaptak őt követniek.“

BELGIUM.

A' Politique szerint az eddig történt követválasztások következőleg estek ki: mérsékelt v. ministeri gondolkozásu 59; oppositibeli 33; bizonytalan 8.

NÉMETORSZÁG.

A' kasseli rend- v. országgyűlés, melly csak egy kamarából áll, jun. 3ika óta a' követválasztások verificatiojával foglalatoskodott, melly tárgy 7ikén még nem volt bevégezve. 5ikén a' coregens herceg a' megnyilando gyűlés praesidenséül Schomburg kasseli polgármestert és követet, vice-praesidenséül Dedolph követet, országgyűlési kormánybiztosokul pedig Meisterlin, Koch és Müller urakat nevezte ki. Az ünnepélyes megnyitás 8—10ikén fogott megtörténni. — Gróf Münch-Bellinghausen, német szövetséggyűlési előlülő 's Ausztria követe, jun. 9ikén (Bécsből) Frankfurtba megérkezett.

Tübingában (Württemberg) e' folyó hónap 6ika estvéjén és éjjelén a' tanulók lázongó kicsapongásokat követtek el. Estveli 10 óra felé t. i. mintegy 300-an egy a' városon kívüli vendégfogadóból katonai rendben 's nagy lármával a' városba rohantak 's legelőbb is egy, előttök politikai véleményeiért gyűlölt professor ablakait beverték,

A' gabona pesti piaczi ára június 21ikén 1833:

poz. m. val. gar.	legjobb	közép	csel. él.	poz. m. val. ga.	legjobb	közép	csel. él.
Tisztabuza	133 $\frac{1}{2}$	—	106 $\frac{1}{2}$	Zab	38 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{2}$	—
Kétszeres	93 $\frac{1}{2}$	—	—	Köles	—	—	—
Boza	63 $\frac{1}{2}$	60	56	Köleskása	—	—	—
Arpa	61 $\frac{1}{2}$	—	—	Kukoricza	73 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{1}{2}$	—

Pénzkelet:

tées június 21ikén özeár pénzö pénzben			
Status 5 pC. kötel.	95 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	54 $\frac{1}{2}$
— 4 pC.	85 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
— 1820ki köles.	193	Bankrészvény	1253
— 1821ki —	135 $\frac{1}{2}$	Cs. arany pC. agio	—

Szerkeszteti Helmezy. Nyomtatja Landerer.

utóbb máshol is hasonló csínyokat követtek el 's a' csilapításokra ment város- és egyetemi igazgatókkal gorombául bántak, a' politiahajdúkat pedig jól elverték. Csak reggeli 2 óra tájban szünt meg a' zaj, néhányan közülök elfogattak; Stuttgartból a' helybeli hivatal segedelmezésire egy csapat gyalogság küldetett.

Poroszországban a' kormány rendeléséből telegraphi vonal állittatik Berlin és Koblenz között, Magdeburgon, Höxteren 's Colonián keresztül. Az első vonal Berlin és Magdeburg között már elkészült 's a' telegraphok mellé alkalmazott személyek a' velökbánásban folyvást gyakoroltatnak. Berlinton Magdeburgig 14 telegraphi állás van, mindössze Koblenzig mintegy 60 ilyen állás lesz. A' Buda és Bécs közötti telegraph, mellyről a' minap az ujságokban is szó volt, nem tudjuk miben van.

ELEGY HIR.

Madridi levelek szerint don Carlos infans és háznépe a' Lissabon körül mind inkább terjedező 's már a' spanyol szélekhez is közeledő cholera elől egy angol fregátra készült szállani, hogy azon Civita-Vecchiába (Olaszországba) utazzék. — A' Konstantinápolyból elüztött Szent-Simonisták (mindössze 13an, Barrault fősege alatt) majus 3kán Smyrnába érkeztek, honnan hatan közülök, közöttök Barrault, majus 15ikén Alexandriába utaztak, a' szerencsét messze Aegyptusban üzendők.

Ujabb. A' belga kamarák ülését jun. 7ikén személyesen nyitotta meg a' király; a' kur-hessi rendekét (Kasselben) jun. 10ikén Motz minister. — A' francia pairkamara jun. 8ikán a' görög kölesön iránti törvényjavaslatot elfogadta. — Az antwerp-fellegvári hadi foglyok, gen. Chassével együtt, a' dünkircheni kikötőből Hollandia felé francia hajókon már elindultak. —